

Letnik 4, številka 3 / (september) 2005, ISSN 1854-4096

[Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)

Odgovorni in tehnični urednik, Marino Kačič

Naročnikov v elektronski in zvočni obliki: 913

=====
Opozorilo: Avtorji prispevkov so sami odgovorni za svoja stališča!

[Domov](#) [Uredništvo](#) [Naročite se na brezplačen e-Rikoss](#)

KAZALO

- [1. UVODNIK: Ob 85-letnici samoorganiziranja slepih in slabovidnih - veselje in žalost](#)
- [2. AVTOPORTRET: Katrin Modic](#)
- [3. INTEGRACIJA: \(Ne\)možnosti rehabilitacije in prekvalifikacije odraslih slepih in slabovidnih](#)
- [4. DOBRO JE VEDETI: RTV spored ali računalniške novice v vaš e-predal](#)
- [5. UPORABNI SPLET: Spletno izobraževanje](#)
- [6. NAMIGI IN NASVETI: Priročni e-slovar tujk, Vstavljanje in ustvarjanje pogosto uporabljanega besedila in grafik](#)
- [7. OGLASNA DESKA: Utrinki iz evropske konference o delu s slepimi in slabovidnimi](#)
- [8. POPOTNIŠKI UTRINKI: Na Triglav tudi če ne vidiš](#)
- [9. OPLEMENITIMO DENAR: Ugodnejše možnosti varčevanja v življenjskem zavarovanju](#)
- [10. NOVIČKE: Talks v. 2.0, Razvezava ISDN in ADSL, Podjetja za zaščito si manejo roke, Jerk o-meter za boljše pogovore, Tudi teroristi na Googlu, Zemljino jedro prehiteva](#)

UVODNIK: Ob 85-letnici samoorganiziranja slepih in slabovidnih - veselje in žalost

*****

Drage bralke in bralci,

V prejšnji številki Rikossa se mi je v naslovu zapisalo, da letos mineva 85 let od organizirane družbene pomoči slepim in slabovidnim. Dejansko je ta obletnica potekala v lanskem letu, letos pa mineva 85-let od samoorganiziranosti slepih in slabovidnih. Ponosni smo lahko, da smo najstarejša invalidska organizacija v Sloveniji. Iskrene čestitke in še mnogo takih let!

Lahko si mislimo, da je takrat (pred 85-imi leti) bil velik dogodek, da se je skupina slepih in slabovidnih organizirala v interesno združenje. Vemo, da so se slepi in slabovidni že prej združevali v interesna združenja, pred 85-imi leti pa je tako združenje dobilo trdno reprezentativno obliko. Takrat po končani prvi svetovni vojni se je število slepih in slabovidnih precej povečalo, s tem pa se je večal tudi interes, da si izborijo svoje mesto v družbi. K sreči so po vojnah večinoma tudi družbe in države bolj naklonjene človeškim pravicam. Tako je vse skupaj rezultiralo v združenje, ki se je skozi leta krepilo in pridobivalo na ugledu.

Priznati je potrebno, da je združenje v zadnjih desetletjih s svojim ugledom in vplivom prispevalo k izboljšanju pogojev izobraževanja, dela in socialnega statusa slepih in slabovidnih. Glede na pretekli družbeno politični sistem, ko je upravljanje države temeljilo na kontroli, je bilo možno to doseči v obliki partnerstva z državo. Zdaj pa je čas, ko se država odpoveduje patronatu nad združenji in jih prepušča same sebi. Res je, da državo obvezujejo različne konvencije, ustava in zakoni, res pa je tudi, da se bo država glede na novo družbeno ureditev vse bolj odmikala in dejansko ostala na »nasprotnem bregu«. Združenje kot je Zveza slepih in slabovidnih Slovenije pa ostaja na tem bregu, imenovanem civilno družbeni sektor.

Imamo torej na eni strani državo, ki bo poskrbela za tisto kar po zakonodaji mora, seveda še raje malo manj, in imamo na drugi strani civilna združenja, ki si morajo v imenu svojih članov izboriti mesto in možnosti v družbi. Partnerstvo v tej situaciji prinese večjo korist državi. Potrebno bo iskati drugačne načine dela in potrebno bo razmisliti o drugačni notranji organiziranosti. Tovrstna civilna združenja imajo v prihodnosti verjetno dva sklopa nalog: notranje in zunanje. Notranje so skrb za članstvo (socialne aktivnosti, obče izobraževanje, izvajanje koncesijskih opravil ipd.). Zunanje naloge pa se delijo na politične in strokovne.

Politične naloge so v veliki meri pritiski na državo in njene podaljške (inštitucije), kjer ne izvaja, kar bi morala izvajati, npr. ko je nekaj v zakonu zapisano, v praksi pa se neustrezno ali sploh ne izvaja. Primer prvega je strokovna pomoč specializiranega zavoda, učencem, ki so integrirani v redne šole. Primer drugega je rehabilitacija kasneje oslepelih. Strokovno delo navzven pa so v veliki meri zastopanje in uveljavljanje stališč ter potreb populacije slepih in slabovidnih. Tovrstno delo ne more sloneti zgolj na osebnem razmisleku ali političnem stališču, ampak na strokovnih mnenjih posameznikov ali za vsak primer posebej imenovanih strokovnih timov, ki preučijo določeno temo. Na takih mnenjih bi morale sloneti aktivnosti vizavi države in njenih inštitucij, saj se sicer te lahko vedno sklicujejo na strokovnost, pa če je to utemeljeno ali le alibi za uveljavljanje svoje pozicije. Takih primerov je v zadnjem času pri tranziciji šolskega sistema in rehabilitacije očitno preveč. Strokovnjaki, ki bi dali taka mnenja ne bi smeli biti del inštitucij, ki imajo soroden interes. Primer tega je lahko mnenje oftalmologov o smiselnosti socialne rehabilitacije.

Skratka dosedanja oblika partnerstva z državo ali moledujoča drža (češ smo ubogi revčki), ne more biti več ključen odnos in način dela, kar nam med drugim dokazuje način ukinitve Centra slepih in slabovidnih v Škofji Loki. Po nekaj zanesljivih virih, ki ne želijo biti imenovani, so to integralno inštitucijo, predvsem pa njene funkcije ukinitli med drugim pod pretvezo, da je v zadnjih letih bila v rehabilitaciji le ena oseba. Vsak, ki pozna situacijo pa ve, da jih ni moglo biti več, če so že pred leti ukinitli financiranje rehabilitacije in v tem letu še razbili tim, ki je to delal. Tako je situacija v Sloveniji kar se tiče psihosocialne rehabilitacije kasneje oslepelih, podobna tisti pred 85-letji, ko ni bilo poskrbljeno za invalide. Obljube ustreznih služb ministrstva, da bodo to rešili, pomeni enako kot obljuba sestradanemu, da mu bodo dodelili hrano. Lačen rabi hrano in ne obljube. Menim, da je s tem kršena elementarna človekova pravica do dostojnega življenja. Upam, da se bo kdo našel in sprožil ustavni spor.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in Ministrstvo za šolstvo in šport s svojim podaljškom – Zavodom za slepo in slabovidno mladino, so najbrž upravičeno razmišljali le o svojih interesih. Ti pa so dolžni poskrbeti, kar je po zakonu potrebno, s čim manj denarja in čim manj truda. Birokratska logika pa ni nikoli v prid končnim uporabnikom, ampak zgolj zadostitvi pravne norme. Navaditi se bomo morali, da državne institucije, ki so do sedaj bile partnersko naravnane pač v prvi vrsti delujejo v svojo korist. Institucije, ki bodo lahko pomagale s pritiskom na državo, dvigniti prag možnega za slepe in slabovidne, ne bodo državne ampak civilno družbene, kakršna je tudi Zveza slepih in slabovidnih. Učinkovitost in sposobnost tovrstnih podpornih inštitucij se bo v prihodnje morala meriti med drugim tudi po doseženih pravicah. Sklicevanje na državo je le izmikavanje odgovornosti, ki jih take institucije v zahodnih državah imajo. Če smo krenili po tej poti, pač moramo prevzeti tako na strani države kot civilno družbenih združenj dobre in slabe plati nove družbene ureditve. Dokler se to na obeh straneh (država in civilno družbena sfera) ne izkristalizira je ugoden teren za izmikavanje odgovornostim na obeh straneh, pravega uspeha pa ni nujno pričakovati. Hkrati pa je nujno potrebno začeti s sodobnimi metodami dela, ker je lahko sicer veliko dela vložnega, uspeh pa ni temu sorazmeren. Zgolj dobre želje in intuziazem pa lahko pripeljejo do efekta »slona v trgovini s porcelanom«. Eno se "namerno gradi", drugo pa se lahko "nevede podira".

Urednik, *Marino Kačič*

[Na kazalo](#)

AVTOPORTRET: *Katrin Modic*

*****

“Vozim se po poti posuti s trnjem.
Izpirajo ga moje solze.”

Po zaključku študija kemijske tehnologije sem nadaljevala podiplomski študij in se kot

mlada raziskovalka zaposlila na Institutu Jožefa Stefana v Ljubljani. Pri 27-letih se je vnetje sinusov, ki ni bilo pravočasno zdravljeno, razširilo na možgane. Bolezen mi je prekinila znanstveno kariero in mi pustila trajne telesne okvare: priklenila me je na invalidski voziček in mi vzela tudi vid. Življenje se mi je takrat popolnoma spremenilo. Stvari, ki sem jih prej počela brez vsakega najmanjšega napora, mi kar naenkrat niso bile dostopne. Nisem več zmogla obvladati niti svojega telesa.

Po krutem spoznanju, da bolezen ni ozdravljiva in pušča tudi okvare, sem hitro našla moč in se začela boriti za neodvisno življenje. Že kot otrok sem bila samostojna, pa tudi moje osebne lastnosti mi niso dopuščale, da bi življenje začelo teči mimo mene. Verjetno je bilo prav to odločujoče, da se nisem prepustila usodi. Soočiti sem se morala z novo situacijo po spremembi stanja telesa. Takrat se mi je sesul svet. Ugotovila sem, da je od mene odvisno, kako si bom sedaj na novo uredila življenje. Kljub hudemu telesnemu in senzornemu hendikepu sem imela ogromno volje. Pot je bila dolga in trnova, a vztrajnost in trma sta me pripeljali do življenja, za katerega lahko rečem, da je kvalitetno.

Moja bitka za ponovno integracijo v družbo se je začela julija 1992, ko sem se iz medicinske rehabilitacije v Zavodu za rehabilitacijo Soča v Ljubljani vrnila v domače okolje. Takrat sem spoznala, da moja bolezen ni ozdravljiva, oziroma da mi bo pustila hude telesne okvare. Nikakor se nisem mogla sprijazniti z dejstvom, da sem odvisna od tuje pomoči, saj sem bila že iz otroštva zelo samostojna in tudi ambiciozna. Moj prvi cilj je bil preureditev bivalnega okolja, saj se je zaradi arhitektonskih ovir in neprimerne invalidskega vozička moja samostojnost po vrnitvi v domače okolje še zmanjšala. Pri vsakodnevnem življenju sem potrebovala veliko mamine pomoči: Zjutraj mi je pomagala, da sem vstala iz postelje, me odnesla v kopalnico, kjer sem se sama umila in oblekla. Praktično je morala biti ob meni cel dan, saj sama nisem mogla priti do sanitarij. Sama sem bila zelo vztrajna in od sebe zahtevala vsak dan več.

Pot do neodvisnega življenja je bila trnova, premagati sem morala številne ovire. Najprej sem se morala sama soočiti z novo situacijo po spremembi stanja telesa, ki ga nisem znala obvladovati. Kar nekaj časa sem živela v prepričanju, da bom ozdravela. Ko pa sem morala po nekaj mesečnem zdravljenju na testiranje za svoj invalidski voziček, mi je postalo jasno, da mi je bolezen pustila trajne posledice.. Po dobrem tednu obupa in nemoči sem uspela sprejeti samo sebe in začeti iskati stvari, ki jih še lahko počnem.

Bilo je zelo naporno, toda s svojo vztrajnostjo in trmo sem svoje roke zelo okrepila, tako da sem počasi začela opravljati posamezna gospodinjska opravila in tako deloma razbremenila mamo, ki je ves čas skrbela zame. Načrtovala in organizirala sem tudi adaptacijo bivalnih prostorov, vse to pa sem opravila preko telefona. Ko sem dobila tudi primeren invalidski voziček, se je moja samostojnost povečala.

Po treh letih iskanja možnosti za opismenjevanje preko tipnih in slušnih zaznav sem se vključila v proces poklicne rehabilitacije. Zelo hitro sem se naučila Braillovo pisavo, saj mi je pri tem pomagala izredna želja in volja po večji samostojnosti tudi pri dobivanju pisnih informacij. Opismenila sem se na drugačen način, preko Braillove pisave in z uporabo prilagojene računalniške opreme. Kljub temu, da mi je institucija v Škofji Loki omogočila, da sem tu pridobila ustrezno znanje, s katerim sem se vrnila

na poklicno pot, sem tu doživela tudi velika razočaranja: čustvene manipulacije, poskus nasilne upokojitve, zapleti s prilagojeno računalniško opremo za slepe.

Po zaključeni poklicni rehabilitaciji in adaptaciji delovnega mesta sem zaposlena kot strokovna sodelavka v Znanstveno informacijskem centru na Institutu Jožefa Stefana. Delovno mesto imam doma, tako da lažje izkoristim svoje telesne zmožnosti ter svoje obveznosti razdelim preko celega dneva. Sodobna informacijska tehnologija mi omogoča delo na daljavo in sem v relativno enakem položaju kot nehendikepirani.

Stara sem štirideset let in imam šestletnega sina Kevina. Kevin mi daje dodatno voljo, da premagujem težave, ki mi jih prinaša hendikep kot tudi vsakdanje življenje. Letos je začel obiskovati osnovno šolo. Za svojo starost je zelo odgovoren in mi večkrat reši marsikatero zadrego, ki mi jo povzroča hendikep. Veliko se pogovarjava, z njim ravnam kot z odraslo osebo, povem pa mu na način, da je zanj razumljiv. Na tak način gradiva obojestransko zaupanje in drug drugemu pomagava.

Živim neodvisno življenje kot nekdo, ki nima hendikepa, kar mi omogoča osebna asistenca. Je pa res to, da si moram dejavnosti skrbno načrtovati in jih usklajevati. Zelo težko je reševati situacije, ki pridejo nenadno in je potrebno takoj reagirati. Osebno asistenco uporabljam kar se da najbolj ekonomično in samo pri tistih dejavnostih, ki jih sploh ne zmorem sama. V življenju veliko tvegam in velikokrat rečem, da vozim po robu svojih zmogljivosti. Moj delavnik se navadno začne zelo zgodaj. Dokler Kevin še spi, opravim gospodinjstva opravila in včasih tudi že kaj naredim za službo. Po skupnem zajtrku in pogovoru, kaj bova počela ta dan, Kevina pospremim v šolo in opravim dejavnosti, ki jih potrebujem za ohranjanje zdravstvenega stanja. Do Kevinovega prihoda iz šole opravim službene obveznosti: večji del je iskanje in izbor strokovnih informacij za naravoslovna področja, ki jih pokriva Institut. Popoldnevi so najini: takrat skupaj izdelujeva izdelke, poslušava pravljice, pojeva, pečeva pecivo, kuhava, pospravljava stanovanje, greva po nakupih in tudi na krajše izlete. Najbolj me razveseljuje najin pogovor, ko mi Kevin zaupa nove stvari, ki jih je odkril v življenju. Vikende in počitnice preživljava na Bločicah, kjer so moje korenine. Oba s Kevinom sva zelo navezana na ta kraj, saj nama pomeni svobodo. Tam greva na vrt in ga tudi urejava. Napolniva se z novo energijo, da lažje opraviva obveznosti, ki nam jih prinaša vsakodnevna borba za preživetje v mestnem vrvežu Ljubljane.

[Na kazalo](#)

INTEGRACIJA: (Ne)možnosti rehabilitacije in prekvalifikacije odraslih slepih in slabovidnih

Avtorica: Mirjana Hafnar

*****

V prejšnji številki Rikossa sem pregledno predstavila formalne možnosti za vključevanje slepih in slabovidnih otrok ter mladostnikov od tretjega do enaindvajsetega leta v vzgojno – izobraževalna programe, v okviru Zakona o

usmerjanju otrok s posebnimi potrebami.

V današnjem prispevku, bi želela izpostaviti zakonske vrzeli, v nizu zakonov, ki urejajo pravico do rehabilitacije oseb z motnjo vida v ostalih življenjskih obdobjih. Nesporna je ugotovitev, da je sistem organizacije javne strokovne službe za osebe z motnjo vida kot hiša brez temeljev, ima visoko pritličje, nima pa podstrešja in strehe. Navedeno primerjavo lahko argumentiramo z pregledom možnosti skozi življenjske potrebe.

Sleporojenega otroka in družino ter prepotrebno zgodnjo strokovno obravnavo za vzpodbujanje optimalnega razvoja otroka in pripravo za nadaljnje procese vzgoje in izobraževanje, česar ne omogoča noben zakon. Na ta sistemski vakuum, se v kontinuiteti kronološke starosti pojavi jasno definiran Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami in po zaključku šolanja, slepim osebam zakoni še vedno niso našli mesta v sistemu zagotavljanja strokovnega usposabljanja.

Celovito z zakonom še vedno slepim in slabovidnim osebam ni zagotovljena pravica do osnovne rehabilitacije, kljub temu, da najrazličnejše aktivnosti potekajo že od leta 1990, da je potreba slepih oseb po rehabilitaciji v odraslem obdobju vseskozi konstantna in so jo le posamezniki uspeli do leta 2004 nekako uveljaviti in realizirati preko različnih neformalnih možnosti. Danes si oslepela oseba rehabilitacije ne more privoščiti niti samoplačniško.

Z ukinitvijo Srednje šole v Centru slepih Škofja Loka. Loka, se je namreč tudi možnost napotitve in izvajanja rehabilitacijskega programa za slepe dejansko zaprla na sami izvedbeni fazi, ker se je strokovni kader prezaposlil. Tako lahko le ugotovimo, da slep oz. slaboviden človek po enaindvajsetem letu nima ne formalne in ne dejanske možnosti za prepotrebno rehabilitacijo. Ni zakona, ni napotitve, financiranja in ne izvajalca. Eden izmed oftalmologov je v situaciji, ko ni mogel nikamor usmeriti oslepelega pacienta, problem komentiral » Kot bi bili v Afriki in ne v EU.«

Tudi oftalmologi se srečujejo z praznino v sistemu, ko pacientu, ne morejo po ugotovljeni izgubi vida prestaviti naslednjega koraka, ki bi omogočal rešitev nastalega problema. Edino, kar jim preostane je napotitev na društva slepih, ki trenutno edina s svojimi programi blažijo stiske oseb z motnjami vida oz. slabovidne obravnavati v ambulanti za slabovidne na Očesni kliniki.

Na področju zakonodaje je vsekakor pomembna novost zadnjega leta Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov. Zakon je bil sprejet že maja 2004 in dopolnjen julija 2005 z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov. Na področju slepih in slabovidnih oseb pa tudi tega zakona v praksi še ne izvajamo, ker nimamo dejanskega izvajalca.

Storitve zaposlitvene rehabilitacije se bodo predvidoma izvajale kot javna služba. Trenutno se pripravlja mreža izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije ob upoštevanju števila in potreb invalidov ter regionalne pokritosti. Izvajalci zaposlitvene rehabilitacije bodo izbrani na javnem natečaju, na podlagi predpisanih kadrovskih, strokovnih, tehničnih in drugih referenc.

Do podelitve koncesij, naj bi se storitve zaposlitvene rehabilitacije izvajale na podlagi sklepa MDDSZ – Sektor za invalide o izbiri pooblaščenih izvajalcev rehabilitacije z dne 29.11.2002.

Za slepe in slabovidne - je bil takrat izbran Center slepih in slabovidnih – Srednja šola, vendar je z prenosom dejavnosti Srednje šole in kadra na Zavod za slepo in slabovidno mladino tudi ta možnost na izvedbeni fazi za slepe osebe ugasnila.

Torej so slepi na področju zaposlitvene rehabilitacije in zaposlovanja teoretično malo na boljšem, obstoja zakon, ki ureja pravice slepih do zaposlitvene rehabilitacije in zaposlovanja invalidov, ki pa še ni zaživel v praksi.

Po nekaj desetletjih graditve sistema specialne edukacije in strokovnih institucij za slepe, ne ravno idealnega in kvalitetnega, je trenutna situacija v smislu zagotavljanja formalnih in dejanskih strokovnih storitev prav porazna. Urejeno je le področje vzgoje in izobraževanje, pa še tukaj je prisoten stalen konflikt interesov.

Ali se zagotavlja v naši državi le urejena osnovnošolska obveznost, ali odrasle osebe z motnjo vida nimajo potreb po neodvisnem življenju, ki ga lahko gradijo tudi s pomočjo rehabilitacije, zaposlovanja, ali je število državljanov, ki imajo tovrstne potrebe zanemarljivo majhno, ali so slepi in slabovidni enostavno zadovoljni zgolj z zagotovitvijo denarnih oblik pomoči in dodatkov ter pripomočkov? To so vprašanja, ki se porajajo ob iskanju vzrokov za zakonske luknje pri zagotavljanju strokovne pomoči osebam z motnjo vida ne glede na kronološko starost.

Mogoče bo čez nekaj mesecev zakonsko urejena tudi pravica do rehabilitacije, podeljene bodo koncesije za izvajanje zaposlitvene rehabilitacije. Mnogo si obetamo od Zakona o izenačevanju možnosti, ki je v nastajanju. Porajajo pa se vprašanja kje, kako, s kakšnim strokovnim kadrom, kakšen bo obseg pravic in možnosti izbire?

Slepi in slabovidni, ki čakajo na vzpostavitev sistema, na realno možnost zgodnje strokovne obravnave, rehabilitacije itn. imajo najbrž vprašanje kdaj? Kajti življenje teče dalje in se ne ozira na zakone in predpise.

Zadnja aktivnost v postopkih za zagotavljanje pravice slepih in slabovidnih oseb do rehabilitacije je vložen predlog za dopolnitev Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju v 23. členu, ki podrobno definira bolezenska stanja in invalidnosti ter tako pravico do rehabilitacije na Ministrstvo za zdravje. Vlagatelj predloga je Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije.

Z dopolnitvijo 23. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju bi se poleg pravice slepih do rehabilitacije ne glede na starostno mejo in status; napotitve in izvajalca uredila tudi zgodnja obravnava slepih in slabovidnih otrok. Kljub majhnemu številu otrok v tem obdobju, manjkajoča zakonska podlaga, predstavlja pereč problem za starše in otroke. V preteklosti so slepi v družbi imeli vedno poseben status in tretma.

Kaj pa danes, ko je ugotovljeno, da se motnja vida z rehabilitacijo oz. habilitacijo, procesi vseživljenjskega učenja, opremljenostjo z tehničnimi pripomočki lahko omili,

ublaži ali celo preseže ?

[Na kazalo](#)

DOBRO JE VEDETI: RTV spored ali računalniške novice v vaš e-predal

Avtor: *Marino Kačič*

*****

Postopno postajajo elektronske novice vse bolj uporabne in praktične. Za nekatere novice je dovolj, da so na spletni strani, kar pa ni praktično, če se novice dnevno ali še pogosteje spreminjajo. Za take primere imamo posebne programčke, ki nam na računalniškem zaslonu sproti izpisujejo novice v tako imenovani xml obliki. Druga za marsikoga bolj praktična oblika pa je, da novice pridejo po elektronski pošti e-predal. Tam jih pregledamo kadar želimo oziroma imamo čas. Običajno so te novice brezplačne, le naročiti se moramo na njih. Dvoje, ki bi utegnile biti zanimive opisujem v tem članku.

1. RTV spored v e-predal

Sedaj si lahko spored (na pobudo uredništva Rikoss) vseh postaj na TV Slovenija in radiu Slovenija prebirate tudi prek svoje elektronske pošte. Vsak večer ob 22.00 uri dobite spored v svoj e-predal za naslednji dan. Spored je narejen preprosto in pregledno. V tabeli so v vsaki vrstici podatki za eno oddajo: levo je čas začetka in konca oddaje, desno pa ime oddaje. Ime oddaje je hkrati povezava (link) na katero lahko kliknete in prek interneta vas poveže s spletno stranjo RTVSLO, kjer si lahko preberete več informacij o tej oddaji.

Za uporabo je storitev zelo preprosta, lahko jo vsak bere (tudi slepi ali slabovidni), vse je brezplačno in samodejno. Razen pri prvem naročilu, ko se jasno morate povezati in vpisati svoj elektronski naslov, da boste lahko dobivali spored med svojo elektronsko pošto. Naročilo izvedete na spletni strani www.rtv slo.si Lahko pa kliknete na spodnjo povezavo (link), ki je neposredna povezava na mesto za prijavo e-sporeda. Če na njo kliknete se odpre spletna stran, kjer na ustrezno mesto vpišete svoj elektronski naslov in pritisnite na gumb oddaj. To je vse kar morate storiti.

Povezava za prijavo na spored: http://www.rtv slo.si/modload.php?&c_mod=rsponsored-v2&c_menu=join

2. Računalniške novice v e-predal

Tisti, ki želite biti obveščeni o najnovejših izdelkih in napravah iz področja informacijsko komunikacijske in računalniške opreme imate možnost, da to prebirate v reviji Računalniške novice. Računalniške novice izhajajo v tiskani obliki, izhajajo pa tudi v elektronski obliki. Na slednje se lahko brezplačno naročite oziroma prijavite in

vsak ponedeljek boste dobili najnovejše vroče novice z kratkim opisom. Če želite več prebrati, kliknete na priloženo povezavo (link), ki vas popelje na spletno stran Računalniških novic, kjer si lahko več preberete o opisani novosti. Seveda so na tej spletni strani še druge možnosti kot na primer: forum za diskusijo, računalniški triki, igre ipd. V glavnem je vse dostopno tudi za slepe/slabovidne.

Če se želite naročiti, kliknite na spodnji link, da pridete na spletno stran Računalniških novic. Tam v meniju moj profil vpišete Uporabniško ime in geslo (si ju izmislite) in obkljukate zeleno opcijo dobivanja e-računalniških novic.

Spletni naslov: www.racunalniske-novice.com

[Na kazalo](#)

UPORABNI SPLET: **Spletno izobraževanje**

Avtor in sodelavec: *Davor Krajec*

*****

Široko odprta vrata informacijske družbe nas umeščajo v globalno tekmo za dostop do informacij in znanja. Sposobnost posameznika, da pridobi znanje, ga ovrednoti in posreduje dalje bo odločalo o nivoju uspeha v informacijski družbi. Za uspešno delovanje v sodobni družbi je potrebno vseživljenjsko učenje, saj naj bi bil obseg znanja, ki naj bi si ga pridobil posameznik v svoji delovno aktivni dobi do dva krat večji v primerjavi z znanjem, ki ga je pridobil v času svojega šolanja.

Znanje postaja čedalje pomembnejši dejavnik za uspeh ali neuspeh neke organizacije in najpomembnejša strateška prednost v tekmi na globalnem tržišču.

Načrtovan razvoj človeških virov je kritičnega pomena za pridobivanje znanja in veščin in posledično za usposobljenost kadrov v organizaciji.

Izobraževanje je temeljni proces na katerega naj bi v svojem življenju stavil posameznik z motnjo vida. Šele z izredno širokim naborom znanj se je mogoče enakovredno umestiti na trg delovne sile. Ker pa nam je vsem kristalno jasno kako zapleteno je prebijanje skozi formalno izobraževanje, želim v tem članku predstaviti način in koncept izobraževanja, ki upajmo, da bo prijazen tudi do nas slabovidnih\slepih uporabnikov. Predstavljeno bo spletno izobraževanje, nekateri ga označujejo kot učenje na daljavo.

Razlika med učenjem na daljavo in tradicionalnim učenjem

Tradicionalno izobraževanje poteka v obliki pouka v razredu, kjer učitelj posreduje svoje znanje študentom, poleg tega pa študentje študirajo iz klasičnih učbenikov in druge literature.

Za študij na daljavo je značilno, da sta učitelj in študent večino časa prostorsko ločena. Študent študira samostojno iz študijskih gradiv. Pripravljena so posebej za študij na daljavo in študenta vodijo skozi proces izobraževanja.

Študij na daljavo zahteva od študenta veliko motivacije, samodiscipline in vztrajnosti ob enem pa se zavedajo, da so prav to lastnosti, ki jih družba in bodoča organizacija v družbi pričakuje.

Temeljne prednosti e-izobraževanja

1. večja fleksibilnost v času, kraju, tempu in vsebini učenja, kar je prilagojeno potrebam posameznika, ki ima še vrsto drugih obveznosti poleg izobraževanja in ki se med seboj razlikujejo po predhodnem znanju in izkušnjah.
2. večja dostopnost izobraževanja (dostopnost do izobraževanja in ustreznih izobraževalnih vsebin preko spleta na delovnem mestu ali od doma, dostopnost s pomočjo brezžičnih tehnologij, opravljanje administrativnih zadev, kot so pridobivanje informacij, vpis in plačilo preko spleta ipd.)
3. večja možnost uporabe sodobnih pedagoških prijemov (sodelovalno učenje, aktivne metode dela, multimedijски elementi za večjo nazornost, metode samopreverjanja znanja, metode raziskovanja po spletnih virih znanja ipd. in večje možnosti za medsebojno interakcijo – udeleženci lahko komunicirajo med seboj in s tutorjem)
4. po mnogih ocenah cenejše izobraževanje (niso potrebne tolikšne investicije v prostore, zmanjšajo se stroški najema prostorov, manjši so stroški za delo tutorjev v primerjavi s predavatelji, ni potnih stroškov in manjše so odsotnosti z dela)

Koncept spletnega izobraževanja

Sistem spletnega izobraževanja je zgrajen tako, da vsi uporabniki do sistema lahko dostopajo od kjerkoli. Tako so izobraževalni strežniki popolnoma ločeni od mentorjev, učiteljev in učencev. Prav tako pa so tudi mentorji učitelji ločeni od učencev. Spletno izobraževalne sisteme sestavljajo trije nivoji:

- tehnologija
- storitve
- vsebina

Spodnja plast »tehnologija« nudi infrastrukturno osnovo za sistem spletnega izobraževanja. Ta je povsem v domeni inženirja – skrbnika, ki skrbi za vzdrževanje in delovanje sistema. Tehnologija vsebuje:

- infrastrukturo, uporabniški vmesnik (portalska zasnova)
- sistem za upravljanje izobraževalnih vsebin (izdelava, objava)
- sistem za upravljanje izobraževanja (planiranje, sistem za vodenje učencev ter spremljanje njihovega napredka)
- tehnologije učenja in poučevanja (virtualni razredi, forumi, izmenjava datotek, seminarji)

Plast »storitve« predstavlja orodja, ki jih uporabljajo vsi uporabniki sistema . Odgovornost za pripravo storitev je običajno prepuščena skrbniku, vendar pa mora bit izvedena v okvirju zahtev didaktika.

»Vsebina« pa je osrednji del izobraževanja , saj predstavlja znanje, učno gradivo, ki se s pomočjo storitev preko tehnologije, ki je na voljo, posreduje učencem.

Upravljanje spletnega izobraževanja

Sistem spletnega izobraževanja zahteva tudi varnosti in zaščito uporabnikov, saj naj bi bil dostop omogočen tistim, katerim je namenjen (udeležencem določenega učnega programa, njihovim mentorjem in skrbnikom). Ker pa so vloge uporabnikov teh sistemov različne, so različne tudi pravice in zato je potrebno ločiti med uporabniki.

S skrbništvo – administracijo so vključeni:

- avtentikacija (zaščita dostopa do posameznih tečajev/učnih predmetov, IP omejitve, avtentikacija na LDAP strežniku ali drugem viru)
- avtorizacija (z različnimi nivoji dostopa in uporabo vsebin, glede na vlogo prijavljenega, npr. učenec, predavatelj, tutor, skrbnik)
- integracija registracije (razširljivost registracije, kar pomeni dodajanje uporabnikov)

Virtualno učno okolje WEBCT

Virtualno učno okolje WebCT je komercialni izdelek kanadske tehniške univerze in je preizkušen sistem. Uporablja ga že več kot tisoč univerz in drugih izobraževalnih institucij v 80 državah, preveden je v 14 jezikov. Odlikujeta ga predvsem stabilnost, enostavna uporaba za končne uporabnike in tehničnega administratorja ter logična navigacija. Za delo v okolju študent potrebuje računalnik, dostop do interneta (ADSL, xDSL) in spletni brskalnik. Orodja, ki so integrirana v sistem, omogočajo organizacijo učnega procesa.

V WebCT so integrirana, komunikacijska, vsebinska, evalvacijska in študijska orodja.

Zaključek

Spletno izobraževanje bo v prihodnje lahko bistveno poenostavilo pridobivanje znanj za slepe in slabovidne. A kot pri vseh novotarijah smo spet na »spolzkem terenu«. Brez prilagoditev bo uporabnost zelo vprašljiva, če sploh bo. Pri samem analiziranju, načrtovanju in snovanju rešitev bi bilo smiselno vključiti predstavnike naše populacije, saj je to edini način, da bomo lahko koristili prednosti spletnega izobraževanja. Za konec pa naj dodam, da je razlika med tako imenovanim e-izobraževanjem in spletnim izobraževanjem. Slednje poteka izključno preko spleta za razliko od e-izobraževanja, ki je vsako izobraževanje preko elektronskih medijev.

Literatura in viri:

URL: <http://www.doba.si/snd/splosno.asp>

URL: <http://www.ltfe.org/crp/>

URL: <http://dl.ltfe.org/>

URL: <http://www.nevron.si>

URL: <http://www.sisplet.org>

URL: <http://www.elearningeuropa.info>

URL: <http://www.fm-kp.si/zalozba/ISBN/961-6486-07->

Možnosti e-izobraževanja za učence OŠ
(Alenka Adamič Makuc, Maribor, 2003)

[Na kazalo](#)

NAMIGI IN NASVETI: Priročni e-slovar tujk, Vstavljanje in ustvarjanje pogosto uporabljanega besedila in grafik

Avtor in sodelavec: *Brane But*

*****

13. Priročni e-slovar tujk

Nekaj let po izidu Velikega slovarja tujk (2002), ki je kakovostno nadomestil Verbinčev Slovar tujk in je med bralci oz. uporabniki naletel na dober odmev, je Cankarjeva založba izdala Priročni e-slovar tujk (junij 2005). Elektronska oblika slovarja tujk obsega več kot 30.000 gesel, več kot 26.000 podgesel, iz več kot 40 jezikov, z več kot 80 področij.

Iz vsebine: uvod, navodila za rabo, slovarski del, simboli, kratice, okrajšave, kratice v slovarju.

Zahtevana strojna in programska oprema:

Za namestitvev in uporabo aplikacije potrebujete osebni računalnik s Pentium2 ali enakovrednim procesorjem, vsaj 64 MB pomnilnika in 30 MB prostora na trdem disku. Zahtevani operacijski sistemi: Windows NT 4.0, Windows 2000, Windows XP ali novejši.

Redna cena z DDV: 12.900,00 SIT.

Priročni e-slovar tujk lahko kupite:

- v spletni knjigarni emka.si (<www.emka.si>)
- e-pošta: narocila@emka.si
- telefonsko naročanje: 01/241-3300

14. Vstavljanje in ustvarjanje pogosto uporabljanega besedila in grafik

Če želite shraniti in hitro vstaviti besedilo, grafike in druge elemente, ki jih pogosto uporabljate, lahko uporabite samobesedilo. V Microsoft Word so vgrajeni številni vnosi samobesedila, kot so pozdravi, zaključki pisem idr., lahko pa ustvarite svoje lastne vnose samobesedila.

Samobesedilo je shranjeno v mestu shranjevanja za besedilo ali grafike, ki jih želite ponovno uporabiti, npr. nek določen stavek ali daljše besedilo, dolg seznam, nek naslov, grafični znak ipd. Vsak izbor določenega besedila ali grafike se zapiše kot samobesedilo in mu je dodeljeno enolično ime.

Vnosi so ločeni po zvrsteh, kot so Zaključni pozdrav ali Uvodni pozdrav, v orodni vrstici Samobesedilo in meniju Samobesedilo. Vnosi, ki jih ustvarimo sami, se običajno prikažejo v zvrsti Navadno.

VSTAVLJANJE VNOSA V SAMOBESEDILO

Kliknemo v word dokumentu, kjer želimo vstaviti samobesedilo. Za vstavljanje samobesedila imamo različne možnosti:

En način je, da v meniju Vstavljanje pokažemo na Samobesedilo, nato pa na vrsto vnosa, ki ga želimo vstaviti in nato kliknemo ime zelenega vnosa v samobesedilo.

Na drug način lahko vnos samobesedila opravimo tako, da ga izberemo s seznama vnosov v orodni vrstici Samobesedilo, ki jo odpremo tako, da npr. kazalček postavimo nad ikone orodnih vrstic word dokumenta, kliknemo z desno miškino tipko in iz spustnega menija izberemo orodno vrstico Samobesedilo.

Prva dva načina sta za nas precej težavna, lahko tudi nemogoča. Za nas je za vstavljanje vnosa v samobesedilo enostavna in tudi najlažja uporaba bližnjice z uporabo funkcije samodokončanja. Za uporabo tega načina mora biti vključena funkcija Samodokončaj (v meniju Vstavljanje pokažemo Samobesedilo, iz dodatnega spustnega menija kliknemo Samobesedilo in označimo potrditveno polje Pokaži predloge za »Samodokončaj«). Ko natipkate prvih nekaj znakov imena vnosa, Word prikaže zaslonski namig, ki ga lahko vstavite ali prezrete.

V dokument vnesemo prve štiri znake imena vnosa (običajno). Ko Microsoft Word predlaga zaključek vnosa (prikaže zaslonski namig), pritisnemo tipko Enter ali F3, s čimer sprejmemo vnos. Če vnos v samobesedilo vsebuje grafiko brez besedila, pritisnemo F3, če želimo sprejeti vnos. Lahko pa ponujeni vnos zavrnemo oz. prezremo in nadaljujemo s tipkanjem svojega besedila.

Primer:

Pišemo pismo staršem in bi na začetku pisma radi napisali Draga mama in oče! Vtipkamo le prve štiri znake (Drag), word nam ponudi celotno samobesedilo, kliknemo tipko Enter ali F3 in v dokument se bo samodejno vpisalo celotno besedilo Draga mama in oče!

USTVARJANJE VNOSA V SAMOBESEDILO

Za besedilo, ki ga večkrat uporabljamo (stavki, naslovi, sezname ipd.), lahko zanje ustvarimo samobesedilo, lahko pa tudi za grafiko. Vnosi v samobesedilo morajo imeti vsaj pet znakov, če želimo pri vstavljanju vnosa uporabljati bližnjico s pomočjo ukaza Samodokončaj.

Postopek ustvarjanja vnosa v samobesedilo je naslednji:

- Izberemo besedilo, ki ga želimo shraniti kot vnos v samobesedilo.

Primer: natipkamo besedilo

Metka Medvedka, Lisičji dol 13, Jazbine
in ga označimo.

Če želimo z vnosom shraniti tudi oblikovanje odstavka, vključimo v izbor še znak za odstavek ( ) (na koncu besedila, ki smo ga natipkali, pritisnemo tipko Enter in tudi to mesto označimo skupaj z besedilom, ki ga izberemo).

- Naslednji korak lahko opravimo na različne načine. Za nas je najbolj enostaven način z uporabo bližnjičnih tipk. Pritisnemo tipki Alt+F3. Pokaže se pogovorno okno Ustvari samobesedilo, kjer je v okencu predlagano ime za vnos v samobesedilo. Lahko se odločimo za predlagano ime, bolj enostavno pa je, da vtipkamo le prve štiri

znake našega izbranega besedila (Metk), lahko pa poimenujemo tudi kako drugače (npr.: naslov). Nato pritisnemo gumb V redu.

Ko bomo v word dokumentu želeli vtipkati besedilo iz zgornjega primera, bo dovolj, da bomo vtipkali Metk (lahko tudi metk) in pritisnili tipko Enter ali F3. Samodejno se bo vtipkalo celotno izbrano besedilo.

[Na kazalo](#)

OGLASNA DESKA: Utrinki iz evropske konference o delu s slepimi in slabovidnimi

ICEVI – CHEMNITZ, 14. - 18. avgust 2005

Avtorica: *Damijana Dušak*

*****

Po štirih letih je ICEVI - mednarodno združenje za izobraževanje slepih in slabovidnih, ponovno organizirala konferenco namenjeno izobraževanju in razvoju slepih in slabovidnih. Tokrat je srečanje potekalo v Chemnitzu, v Nemčiji. Od obetavnega naslova Izobraževanje - stremimo k popolnosti, smo udeleženci veliko pričakovali. Žal se Slovenija ni predstavila z aktivnim prispevkom.

Iz prispevkov in osebnih stikov na konferenci lahko ugotovimo, da je v Evropi vprašanje »integracija ja ali ne«, stvar preteklosti. Nihče od nastopajočih se ni ukvarjal z vprašanjem inkluzije. Nihče tudi ni jadikoval, kako nimajo pokritih materialnih stroškov za integracijo, da nimajo učnega materiala, da jim primanjkuje strokovnjakov, da jim država ne stoji ob strani .... Skratka integracija slepih in slabovidnih je samoumevna. Aktualna so le vprašanja kvalitete in načina dela.

V Evropi že nekaj časa velja slogan To give not only to get ali ni dobro če samo jemlješ, tudi dati moraš. Napačno je razmišljanje, da kdor deli znanje in mišljenje le-to izgubi. Optimalnost izobraževanja bo dosežena le takrat, ko bomo začeli delati timsko ali v mreži. Popolnost mora biti sestavni del razvoja in novih okoliščin. Popolnost je izobraževalno delo s slepimi in slabovidnimi. Popolnost moramo izvesti in jo predstaviti. Popolnost je tudi svetovalno delo s starši. S temi stavki je zaključil predavanje prof. dr. Sven Degenhardt.

Kako uspeti in ne zgolj preživeti, se je spraševala predavateljica Nina Hummel. Ob tem je poudarila, kako pomembno je, da so slepi in slabovidni seznanjeni z vsakodnevnimi veščinami in lepo je, če jih tudi obvladajo.

Izgubljen čas, izgubljen vid oziroma kako pomembna je zgodnja obravnava pa je bila rdeča nit predavanja prof. Gordona Duttona.

Tovrstna srečanja so dobrodošla, za vse, ki se ukvarjamo in živimo s slepimi ali slabovidnimi ljudmi. Na takih srečanjih se lahko naučimo veliko več kot le od svojih univerzitetnih učiteljev. Izmenjati izkušnje, dobiti ideje, posredovati rešitve, poiskati vzornike, deliti svoje dosežke, pomeni bogatiti samega sebe.

Slovenski strokovnjaki, ki delajo na področju slepih in slabovidnih bi se lahko brez sramu predstavili evropskim kolegom. Imamo dokaj dobro razvit šolski sistem. Že dolgo se trudimo s prilagajanjem učbenikov za slepe in slabovidne. Uspeli smo se dogovoriti z nekaterimi založniki o odstopu avtorskih pravic, tako da imamo učno gradivo na zgoščenkah. Omenim naj založbo Jutro, ki sama ponudi učni material na zgoščenci, brez ljubosumnega strahu, da bi se okoriščali na njihov račun.

Taktilne metode poznamo že dolgo in jih naprej uspešno razvijamo. Tudi zgodnja obravnava slepih in slabovidnih postaja tema s katero se ukvarjamo. Lahko bi predstavili konkretne primere s tega področja. Verjamem, da imajo kolegi s Pedagoške fakultete tudi kaj za pokazati.

Le zakaj svoje znanje držimo zaprto v predalih naših učilnic? Samozadostnost je lahko nevarna in ne vodi v napredek.

Čez štiri leta se srečamo na Irskem. Do takrat pa razmislimo, se opogumimo in tudi mi kaj prispevajmo v mozaik evropske popolnosti.

[Na kazalo](#)

POPOTNIŠKI UTRINKI: **Na Triglav tudi če ne vidiš**

Avtorica in urednica rubrike: *Metka Pavšič*

*****

Nič nenavadnega ni, da smo pri našem pevskem zboru z navdušenjem sprejeli vabilo za sodelovanje na osrednjih prireditvah ob 110. obletnici postavitve Aljaževega stolpa. Pomislila sem, da je to tudi moja priložnost da se zopet povzpnem na Triglav. Želja, da še enkrat stopim na vrh Očaka, je v nekem kotičku bivala že leta. Kot desetletna deklica sem se sicer dvakrat že povzpela nanj, a od tedaj se je marsikaj spremenilo: doživljanje dobi drugačne razsežnosti, vid se mi je močno poslabšal – od močne slabovidnosti je padel na minimum, telo... no ja, tudi tu so se spremenile dimenzije. Sama pri sebi se nisem težko odločila, a pred mano je bilo kar nekaj realnih težav, ki sem jih morala urediti, če sem želela cilju naproti. Še najmanjši problem so predstavljale intenzivne pevske vaje na katerih smo se mogli v kratkem času naučiti program.

Prvi in najpomembnejši pogoj za človeka, ki ne vidi je, dobiti dobrega, izkušenega gornika, ki je pripravljen s teboj prehoditi pot. Velikih izkušenj s tem nima nihče. Telefoniram Boštjanu, ki naj bi mi je že pred desetletjem pomagal pri osvojitvi Triglava, a smo takrat zaradi slabih vremenskih razmer obstali na Kredarici. Boštjan prijazno izkaže pripravljenost. Zaupam njegovim gorskim izkušnjam. Torej, prva stvar je pod streho. Zdaj pa kondicija, s katero sem na dnu, pa oprema, ki jo že načenja zob časa ... Kupim si nove gojzarje in na dveh pohodih ugotovim, da sem se precej uštel. Tik pred zdajci mi kolegica posodi svoje. Ni več časa za nakupovalne podvige. Vsak dan sopiham v okoliške klance, enkrat, predvsem za boljši občutek s prijateljico odidem na Krn. Samozavest po kapljicah priteka vame.

Pride petek in zjutraj se zberemo v dolini Kot. No, Pavšička, si mislim, zdaj pa le korajžno. V sebi čutim rahel občutek treme, ki se iz minute v minuto bohota. Tega pred leti prav gotovo nisem občutila. Še en dokaz več, da leta bežijo. Kratek čas hodim sama s palicami, takoj za Boštjanom, a pot kmalu postane nametana s kamenjem in prepredena s koreninami. To je najbolj zoprna kombinacija za človeka, ki ne vidi. Tu in tam se brčneš v kamen, se spodtakneš ob korenino, palica se ti zatika, da jo komaj izvlečeš. Primem se za trak nahrbtnika in tako kar gre. Na bolj kritičnih mestih primem Boštjana za roko in napredujemo.

Ko se dvignemo nad gozdno mejo pot postane lepša. Peščena in kamnita. Utihnem. To je znak, da me muči kondicija. No, lepa reč si mislim, pa še na pol poti nismo. Kako to, saj na Krn nisem prišla tako težko. Najbrž palice precej pripomorejo k lažji hoji. Ni vsa teža na nogah. No, kje si moja trma, si mislim. Pomislim na Humarja. Če on zdrži v steni bom pa tudi jaz (precej trapasta primerjava, pa kaj hočemo). Saj imamo čas, pa z vsakim korakom sem višje, si ponavljam razne pozitivistične misli, ki pa ne učinkujejo kaj prida. Vprašanja, kako daleč je še koča, si ne morem izbiti iz glave. Če mi ne bi bilo malce nerodno, bi se vsakih pet minut ustavila. Z Nino, Boštjanovo hčerko sva prav zadovoljni, ko pade predlog, da nekaj pojemo. Čokolada in suhe marelice me bodo kar ponesle naprej! In voda, o kako poživiljaš! Boštjan opiše okoliške vršace, od nekje visoko se sliši jodlanje. Spet postanem zgovorna in veter mi prija, da je kaj.

Pa pojdemo dalje. Resnica o težkih prvih korakih bo držala, saj se sama vsak prvi korak po počitku obvezno spodtaknem. Že najdem kak kamen. Med potjo navzgor si rečem, da je ena od stvari, ki jo bom povedala svojim slepim kolegom ta, da je za nas tolikanj bolj pomembno, da smo zelo, zelo dobro fizično pripravljene. Maksimalno je potrebno biti skoncentriran na samo pot in pozoren na to, kje in kako se bo zaključil vsak posamezni korak. To zahteva še nekaj več napora, zato res ni prikladno, da se ukvarjaš še s svojim dihanjem in bitjem srca. In še drugo spoznanje. Ne gre, da bi kar ob prvem navalu sape, hitrega dihanja in utrujenosti počepnil v breg. Ko premagaš tisti prvi občutek, da ne gre več, vate počasi zleze pogum, in občutek napredovanja, občutek, da kar nekam gre. Najlepše pa je, ko te za kako minutko prej pozdravi koča, ki jo pričakuješ kasneje.

Iz Staničeve koče jo mahujemo proti Kredarici čez Rž. Nekaj klinov na poti pomeni, da smo v visokogorju. Boštjan mi pove za kline, sama zlezem čim bližje k steni in sploh se dobro počutim, če sem blizu stene in če se vsaj z eno roko lahko dotikam skal. Prečimo kratek, naravni most. Da je precej globine na levi in desni mi Nina k sreči pove šele, ko sem že čezenj. No, včasih je res bolje, da ne vemo vsega vnaprej. Še zadnji oddih med triglavskimi rožami. Potipam blazino rdečih cvetkov. Res morajo biti lepe, če so pognale iz krvi Zlatoroga. In koča na Kredarici je tu. Na levi zaslišim rahlo brnenje. To je vetrnica za proizvodnjo elektrike, mi pojasnita spremljevalca. Gremo do kapelice in potrkam na zvon želja. Med mnogimi komaj izberem eno.

Pred kočo prisluhnem radijski oddaji, ki poteka v živo. Vodilni možje organiziranega gorništva govorijo o planinstvu, o reševanju v gorah, o varni hoji, o opremljenosti... Tehnika danes res praktično ne pozna meja. Dve majhni škatlici in oddaja je tu. Zazebe me in jota, ki jo pojem v koči se mi zdi izvrstna. Pevsko vajo imamo kar na skupnih ležiščih. Posedeni po pogradih se trudimo, da spravimo pesmi v red kar se le

da. Zaradi slabe vremenske napovedi je ena od osrednjih prireditev predstavljena na petkove večerne ure. Vzdušje v jedilnici je čudovito, nabito z zanosnim domoljubjem, ki ga je Jakob Aljaž premogel v izobilju. Njegovo zavzemanje za slovenstvo je prežeto s pokončnostjo, humorjem in jasnovidnostjo. Duhovnik, skladatelj, pesnik in srčni gornik – to je mož, ki je uglasbil vsem znano Oj, Triglav moj dom. Ob zvokih citer, pesmih in besedi, ki prijetno vznemiri dušo preživimo spontan, prijeten večer. To je možno samo na taki višini, si rečem. Prepevanje se nadaljuje v noč.

Ko oblečena ležem na ležišče, utrujenosti navkljub ne morem in ne morem zaspati. Vznemirjenje je preveliko, rahlo me zebe in zdi se mi, da slišim vsak najmanjši šum v prostoru. Sploh ne vem, če sem kaj utonila v spanec. Ob petih se prvi pevci že pripravljajo na vzpon. Čutim, da postajam vznemirjena, rahlo tesnobna, tremava, neodločnost se je zalezla vame. Pa daj nehaj, si mislim. Saj ni taka reč, saj si vendar že bila tam gori. Razpoloženje mi niha iz minute v minute. Skoraj se ne poznam, take reči me doslej niso spravljalje v dvome.

Nekaj pozajtrkujem, zborovodja mi da dovoljenje, da odidem na vrh, ko se pokaže možnost. Ko se sopevci čez tri ure vrnejo z vrha prilijejo olja na ogenj mojih dvomov n neodločnosti. V želodcu čutim rahlo slabost. Drugi me spet bodrijo naj grem, naj poslušam sebe, če sem se tako odločila... Neodločno postopam pred kočjo. Srečam Boštjana in on je pripravljen na vzpon. Torej, ni kaj mencati. Obujem si gojzarje, vtaknejo me v pas za varovanje, nekaj vode, vetrovka, robček in gremo. Treba je dobiti še enega spremljevalca. Oba z Boštjanom sva mnenja, da bo lažje šlo. Kolegi se pripravljajo na petje pri maši. Boštjan je optimist in računa, da bova že srečala primernega človeka, ki se nama bo pridružil. In res. Ne čakava pet minut pod steno, ko pocukava možakarja z značko planinskega vodnika na majici, če bi bil pripravljen sodelovati. Marjan je takoj za. Stisk rok in že smo nared.

Večkrat se na poti spomnim na dejstvo, da se je potrebno v izkušnje vreči tudi z malo tveganja in zaupanja, pa se stvari že uredijo tako, da je prav. Naletela sem na dva res dobra vodnika. Ne komplicirata, ne pretiravata s pokroviteljsko držo, včasih me zmedejo le dvojna navodila. Prepričana sem, da bi tudi v dvoje prišla na vrh, a kasneje in z precej več truda. V troje gre tako, da me Boštjan vpeto varuje spredaj, Marjan pa mi daje koristne napotke. Kje je klin, mi položi roko nanj, če le preveč tipam naokrog, mi sem in tja pomaga najti oporo za nogo. Stene so na nekaterih mestih močno zlizane in je treba biti zelo pozoren. Pot je dobro zavarovana z jeklenimi vrvmi in klini. Kmalu ujamemo ritem vzpona in pričnem uživati. Ta pot mi gre bolje od nog, pravzaprav tudi od rok. Sem in tja se butnem v koleno, komolec, si popraskam dlani ob ostrem robu skale. Malce se podrgnem, da bolečina zbledi in hajd naprej. Ni časa za stok.

Nekje na poti nas dosežejo zvoki orgel. V kapelici na Kredarici se pričinja maša. Ko pridemo na Mali Triglav se za hip usedemo. Veter potegne. Hladen je in topline sonca skoraj ni čutiti. Občutek da nam gre dobro, da smo dobršen del poti pustili za seboj in pesem, ki jo sopevci prepevajo v kapelici in jo je prineslo tisti hip do mene, me navdajo z radostjo. Malce zapojem tudi sama. Pot nadaljujemo po grebenu. Tu je veliko jeklenih vrvi in sama jih poimenujem za svoje ljubice. To pa je poezija. Počutim se varno, četudi je korak sem in tja negotov. Dajo ti občutek samostojnosti, varnosti, hitrega napredovanja. Spet postajam prefurjasta. Spremljevalca me opozarjata. Na najožjem delu grebena z nogo potipam levo in desno. No ja, res je kot bi hodil po strehi. Tega občutka in pogleda se spomnim iz prvega vzpona. V delčku sekunde me

obidejo slike, spomini na takratni vzpon. Vem, kako sem bila oblečena, spomnim se tistega pogleda v globino, zdaj vidim le neko sivino, ki ji ni kraja in belo svetlobo nad seboj.

Mimoidoči planinci so, kot se v hribih spodobi prijazno humorno naravnani. Bogve kaj jim roji po glavi, ko me vidijo vso opasano. Pripombe v stilu, tako ja, jo je treba imeti navezано, na kratkem, ta si bo pa zaslužila danes na vrhu, da jo našeškate... Nasmiham se, pozdravim. Ko pa se pobliže srečamo in ljudje opazijo, da mi Marjan pomaga najti klin ali zajlo jim postane nerodno. Plošča se obrne in pripombe v stilu pohval in vzpodbud so tu. S spontano reakcijo in humorjem poskušam razbliniti zadrego. Bližamo se vrhu, zaslišim glasove ptic. Kavke, črne ptice z rumenimi kljuni, mi pojasnita sopotnika. Spomnim se Šifrerjeve pesmi Naj zapoje pesem ptica vrh Triglava. Še nekaj metrov in na vrhu smo. Stisk rok, objem, fotografiranje pred Aljaževim stolpom, vpis v knjigo, nekaj požirkov vode. Časa za prepuščanje vzhičenim občutkom ni. Vsi, ki smo na vrhu si damo opraviti z istimi stvarmi. Nekateri govorijo po telefonu, pošiljajo sporočila. Sama sem v naglici pozabila nanj. Ob spominu na svoje domače, s katerimi sem pred petindvajsetimi leti stala na vrhu mi zatrepeta v očeh in srcu. Marsikaj se je od tedaj spremenilo. Tudi sama. Še Aljažev stolp, ki kljubuje prav vsemu se je iz rdečega, prelevil v sivega. Odhajamo. Bogve, če bom še kdaj prišla sem gor. Prizadevala si ne bom pretirano, a če pa bi se ponudila prilika... Prav nič se ne bom prમેjdušala. Je pa še toliko drugih, lepих, manj obleganih gora na katerih še nisem stala.

Naveza ob sestopanju teče v obratni smeri. Marjan spredaj, Boštjan zadaj. Sama se veliko spuščam ritensko. Občutek varnosti je tako najboljši. Kjer ni vrvi, se spustim na vse štiri, Marjan me opozarja. Res imam enkratna spremljevalca, na to se med potno večkrat s hvaležnostjo spomnim. Ko se pričnemo spuščati z Malega Triglava se nad nami začnejo zbirati oblaki. Shladi se. Gneča postaja vedno večja. Maše je konec in vsi bi radi na vrh. Na poti srečamo kar nekaj znancev. Tako se nam vsaj zdi, da smo kar nekako povezani. Neposrednost, s katero ljudje v hribih komuniciramo me vedno preseneti in me spravlja v dobro voljo. Še zadnjih nekaj raztežajev in na dnu smo. Sonca nikjer več, hladno postaja in moji prsti so že rahlo trdi od hladnega ozračja in mrzlih klinov. Ej, fanta, zdaj smo si pa zaslužili pijačo. Vabim in iskrene čestitke in hvala vama. Pevci nam zapojejo v pozdrav.

Skoraj pa me kap, ko mi povedo, da so v nizkem štartu za spust v dolino. Pa kar videla sem kako si bom v miru odpočila, kako bomo zvečer skupaj prepevali. A vremenska napoved je slaba in sili v dolino. Vdam se v usodo, si pospravim nahrbtnik in gremo. Spustimo se v dolino Krme, tu je pot lažja. Nekaj ur intenzivnega spusta. Čutim, da imam noge že rahlo gumaste in da je vsak, malce negotov korak na meji padca. Nekajkrat treščim na rit. Mulatjero, po kateri so svoje čase s konji dostavljali hrano v kočje je načel čas. Nalivi so naredili svoje. Kar se da hitimo, ker se prve kaplje dežja že tu. Planina, kjer se pasejo krave, bukov gozd in že smo blizu ceste. Lije, da je veselje. Vedrimo pod napuščem garaže. Pojemo še preostalo hrano iz nahrbtnikov – kot vedno jo je bilo preveč. V koči s pesmijo in komentarji s poti zaključimo dvodnevno dogajanje. Vesela sem, da mi je bilo dano biti del njega. Naj zaključim z besedami dovškega župnika, ki je naše srečanje v steni malega Triglava zaključil z besedami: »Pa boglonaj, da smo prijatli.«

[Na kazalo](#)

OPLEMENITIMO DENAR: Ugodnejše možnosti varčevanja v življenjskem zavarovanju

Avtor: *Marino Kačič*

Intervju z *Igorjem Mujdrico*, direktorjem trženja podjetja I-zavarovanje d.o.o.,
<http://www.i-zavarovanje.com>

*****

Mar tudi slepi in slabovidni ne potrebujemo določenih oblik zavarovanj oziroma pokojninskih varčevanj? Ali res predstavljamo kot posamezniki višjo rizično skupino za zavarovalnice? Zakaj smo onemogočeni pri dostopanju do določenih programov? Glede na poplavo novih oblik zavarovanj v Sloveniji, predvsem naložbenih, smo nekaj besed spregovorili z Igorjem Mujdrico, direktorjem I-zavarovanje d.o.o., hčerinskega podjetja, ki ga je z namenom ponuditi najvišji nivo storitev na področju različnih oblik zavarovanj in pokojninskih varčevanj ustanovilo podjetje i-svetovanje d.o.o. s sedežem v Ljubljani.

1. Zadnja leta se na trgu pojavljajo naložbena zavarovanja tudi kot možnost varčevanja za dodatno pokojnino? Smatrate, da je to prava možnost?

Najprej je potrebno razumeti, da so naložbena zavarovanja v prvi meri življenjska zavarovanja in ne varčevanja, vsekakor pa predstavljajo tudi zelo dobro možnost za dolgoročna varčevanja kot so dodatna pokojnina, šolanje otrok, rezervni sklad ipd. Glede na to, da so te oblike zavarovanj vezane na investicijske sklade oziroma na različne oblike naložb, pa je pomembno vedeti tudi to, da vsa tveganja posameznik prevzema nase.

2. Mar to pomeni, da naložbena zavarovanja lahko sklene vsakdo? Tudi slepi in slabovidni?

Naložbena zavarovanja lahko do določene višine zavarovalne vsote sklene vsakdo. Namreč - zavarovalnice ponujajo tudi možnost sklenitve te oblike zavarovanj brez zdravstvenih vprašalnikov, ki so načeloma potrebni pri višjih zavarovalnih vsotah.

Problem, ki nastaja je ta, da se v Sloveniji večinoma trži naložbena zavarovanja, ki imajo kot kombiniran proizvod možnost vključitve še dodatnih oblik zavarovanj, kot so nezgodno, dodatna življenjska zavarovanja ipd. V primeru vključitve dodatnih zavarovanj, se zaplete oziroma so v tem primeru zavarovalnice precej bolj previdne, koga zavarujejo in pod kakšnimi pogoji.

Vprašanje je sledeče - mar je slep ali slaboviden bolj rizičen primer za zavarovalnico kot tisti, ki vsak dan igra nogomet ali pa se celo ukvarja z rizičnimi športi v prostem času? Na to vprašanje si lahko odgovori vsak sam, vsekakor pa se v našem podjetju zavedamo, da imajo tudi slepi in slabovidni odvisne družinske člane, ali želijo varčevati za dodatno pokojnino ipd. Z ustreznim sodelovanjem z zavarovalnicami in

korektno pridobljenimi informacijami, včasih tudi s pogajanji, so možni dogovori, ki na prvi pogled morda izgledajo neizvedljivi, so pa smiselni in potrebni za posameznika.

3. V sodelovanju z zavarovalnico Tila d.d. Novo mesto ste razvili novo naložbeno zavarovanje imenovano i-VIP? Nam ga lahko na kratko predstavite?

Naložbena zavarovanja so se razvila predvsem zaradi potrebe po dolgoročnih varčevanjih, kar je dejstvo. V podjetju I-zavarovanje d.o.o., smo razvili konstrukcijo i-VIP programa predvsem zaradi povpraševanja tržišča po bistveno večji diverzifikaciji (razpršenosti) in vrsti naložb. Je torej odgovor na razmere v gospodarstvu, prilagojen potrebam in času v katerem živimo.

Tako i-VIP zavarovalno-investicijskem programu (naložbenem zavarovanju) ni mogoče priklapljati nobenih drugih oblik zavarovanj, razen asistenčnega zavarovanja BEST DOCTORS, ki je preprosto povedano zgolj plačilo informacije za drugo zdravniško mnenje.

Posebnost i-VIP programa je možnost izbire 6 investicijskih skladov treh svetovnih in enega domačega upravitelja, med njimi pa je potrebno prvič izpostaviti tudi alternativno obliko investicije – hedge sklad Quadriga Superfund A SICAV. Skladi, med katerimi je moč trenutno izbirati, so denominirani v 3 različnih valutah: USD, EUR in SIT.

Skladi med katerimi lahko izbirate v I-VIP produktu:

- Quadriga Superfund A Sicav EUR (hedge sklad – investiranje v upravljane terminske sklade)
- Invesco European Equity Core (delniški sklad – evropski trg kapitala)
- Invesco GT PRC (delniški sklad – Kitajski trg kapitala)
- Invesco GT Bond Fund (obvezniški sklad – svetovne obveznice)
- Aberdeen Global Asia Pacific Fund (delniški sklad – Azijski trgi kapitala)
- VS Alfa (uravnoveženi sklad – Slovenija in Evropa)

i-VIP program je prilagodljiv, kar zajema možnost menjave skladov, prenos vezave iz enega sklada v drugega, prilagodljivost premij finančnim zmožnostim posameznika, dvig predujma brez kasnejšega vračila sredstev, plačilo enkratne premije ipd.

Na tem mestu je morda pomembno omeniti, da ni nikakršnih lastniških povezav med zavarovalnico, upravitelji skladov in podjetjem I-zavarovanje d.o.o.

4. Kako boste ocenjevali njegovo uspešnost? Komu je namenjen?

Težave, ki jih opažamo v Sloveniji se skrivajo predvsem v tem, da se javnost ne zaveda, da bo potrebno skozi obdobje investiranja naložbe tudi ustrezno prilagajati oziroma po domače povedano – zamenjati jih bo potrebno z drugimi. Smatramo, da se mora tisti, ki podpiše ponudbo za sklenitev naložbenega zavarovanja za 10, 20, 30 let ali več zelo dobro zavedati tega, hkrati pa si zagotoviti, da ga bo tisti, ki mu je

proizvod prodal, ustrezno seznanjal skozi vso obdobje zavarovanja/investiranja in mu program glede na okoliščine in po potrebi tudi prilagajal.

Ocenjevanje uspešnosti programa je tako v veliki meri odvisno od načina pristopa do strank in ne toliko od uspešnosti samih naložb znotraj police. Za slednje smo v podjetju I-zavarovanje d.o.o. razvili sistem spremljave portfeljev, hkrati pa se povezujemo z dodatnimi visoko usposobljenimi strokovnjaki iz investicijskega področja.

5. Komu priporočate ta nov program?

i-VIP program je namenjen vsem, ki:

- želijo poskrbeti za ohranitev življenjskega standarda družine v primeru smrti enega od staršev,
- želijo ustrezno poskrbeti za dodatno pokojnino
- potrebujejo sklad namenjen šolanju otrok
- potrebujejo posebni varnostni sklad ali sklad za pokrivanje potreb člana družine s posebnimi potrebami
- ne potrebujejo visokih zavarovalnih vsot za primer smrti, del svojih presežnih denarnih sredstev pa bi radi investirali v sklade, v katere neposredno investiranje ni davčno optimalno.

Ker je najnižja mesečna premija pri programu i-VIP 25 EUR, ima sedaj vsak posameznik možnost dostopa do investicijskih skladov, za katere je drugače potrebno imeti vsaj 2500 USD ali EUR. Seveda obstaja tudi možnost enkratnega plačila premije, kar je namenjeno predvsem tistim, ki bi radi privarčevali pri stroških ali pa ne potrebujejo visokih zavarovalnih vsot za primer smrti, radi pa bi davčno optimalno investirali za dolgoročne finančne cilje.

6. Kaj še ponujate v vašem podjetju? Lahko pričakujemo še več podobnih ali pa drugačnih produktov?

V podjetju I-zavarovanje d.o.o. ponujamo vse oblike zavarovanj – od življenjskih, nezgodnih, premoženjskih, avtomobilskih do zavarovanj različnih oblik odgovornosti ipd. Večino časa posvečamo izobraževanjem, seminarjem in učnim delavnicam, ki so namenjeni predvsem osveščanju potrošnikov, da bi znali sami presoditi katere oblike zavarovanj in programe pokojninskih varčevanj sploh potrebujejo. Izobraževanja vršimo tako v poslovnih prostorih podjetja, kot po dogovoru na različnih podjetjih in ustanovah.

V prihodnosti lahko pričakujete predvsem razvoj i-VIP programa, katerega investicijski del bi želeli razširiti na 30 skladov in več. Vsekakor pa se z različnimi finančnimi institucijami dogovarjamo tudi za razvoj drugih oblik proizvodov.

[Na kazalo](#)

NOVIČKE: Talks v. 2.0, Razvezava ISDN in ADSL, Podjetja za zaščito si manejo roke, Jerk o-meter za boljše pogovore, Tudi teroristi na Googlu, Zemljino jedro prehiteva

Avtor in sodelavec: *Safet Baltič*

*****

TALKS v. 2.0

Konec marca je izšla težko pričakovana verzija programa za gsm aparate serije 60 po imenu Talks 2.0. Najnovejša verzija deluje tudi na aparatu Nokia 3650. Talks 2.0 podpira vse funkcije aparata vključno z mobilnim internetom. Izboljšana verzija ima tudi obilico nastavitvev. Poleg standardnih nastavitvev, kot so glasnost, hitrost, ton govora, itd... ima tudi naslednje možnosti:

Vklop/izklop branja funkcijskih tipk, vklop/izklop branja številčnega indeksa, vklop/izklop branja okna, vklop/izklop tihega načina delovanja pri zaklenjeni tipkovnici, ter možnost nastavitve kurzorja. Licenca za program je ista kot pri prejšnjih verzijah, kar pomeni, da če imamo prejšnjo verzijo Talks, nam ni potrebno kupovati nove licence. Talks 2.0 lahko dobite na spletnem naslovu:

<http://www.scansoft.com/speechworks/talks>

Zastopnik za Slovenijo je www.miska.si

Razvezava ISDN in ADSL

V Avgustu mesecu je Telekom Slovenije objavil novico, da s Septembrom za pridobitev ADSL povezave ne bo več potrebno imeti ISDN priključka. Konkurenca je takoj privedla do cenejšega dostopa do internetne povezave prek ADSL. Nekateri pa so povečali tudi hitrosti ali ponudili pakete v katerih je vključena tudi storitev IP telefonije, ki je seveda cenejša od navadne fiksne telefonije.

Vir: <http://www.rtv slo.si>

Podjetja za zaščito si manejo roke

V prihodnjih letih bo pozornost protivirusnih podjetij namenjena predvsem zaščiti uporabnikov mobilne telefonije. V finskem F-Securu, enem vodilnih podjetij, ki se ukvarja s protivirusno zaščito, menijo, da bodo protivirusni programi za mobilnike med letoma 2006 in 2008 postali osnovna dejavnost tovrstnih podjetij. Tako se je samo od marca do avgusta letos število kupcev F-Secureve zaščite za mobilnike povečalo za sedem krat. S podobnimi podatki lahko postrežejo tudi pri ameriškem rivalu McAfeeju.

Neka neodvisna študija je pokazala, da bo trg protivirusne zaščite za mobilne telefone leta 2008 vreden skorajda milijardo ameriških dolarjev v primerjavi s 70 milijoni leta 2003. Zaenkrat gre uporabnikom telefonov na roko dejstvo, da se virusi (še) ne znajo razširjati sami od sebe, saj mora uporabnik potrditi njihovo naložitev na telefon. Kljub temu pa narašča strah pred tovrstno nadlego, ki lahko popolnoma

onesposobi baterijo telefona ali napade njegov operacijski sistem.

Vir: <http://www.rtv slo.si>

Jerk-o-meter za boljše pogovore

Ameriški raziskovalci so izumili napravo, ki kaže stopnjo zavzetosti za pogovor po telefonu. Študentje priznanega Massachusetts Institute of Technology so izdelali napravo, poimenovano Jerk-O-Meter, ki analizira vzorce in ton tako uporabnikovega kot tudi sogovornikovega glasu. Naprava nato z lestvico od 1 do 100 pokaže njuno zagretost za pogovor. Če opazi, da je sogovornik postal nezainteresiran, izpiše sporočilo Ta oseba se obnaša kot tepec. Boš odložil?. Prav tako naprava pohvali našo zavzetost z besedami Uau, ti si pa dober govorec, oziroma nas pokara Ne bodi takšen cepec. Bodi malce prijaznejši. Po prepričanju izumiteljev bi lahko napravo uporabljali zlasti v tržne namene. Prav tako naj bi njena uporaba pripomogla k hitrejšim in bolj plodovitim pogovorom, saj bi se ljudje, udeleženi v pogovor, obnašali drugače, če bi vedeli, da so nadzorovani.

Vir: <http://www.rtv slo.si>

Tudi teroristi na Googlu?

Internet se že dolgo uporablja za iskanje in dostop do zasebnih informacij, nedavno pa se je analitikom posvetilo, da bi ga lahko uporabljali tudi teroristi za iskanje tarč. Največ kritik je padlo na Google Earth, ki omogoča dostop do satelitskih slik praktično celega planeta. Zastopnika nizozemskega parlamenta Weekers in Wolfson sta označila Google kot pripomoček za teroriste. Ne samo, da lahko najdejo informacije o izdelavi bomb, preko portala lahko tudi najdejo primerne tarče. Nizozemsko pravosodno ministrstvo je odgovorilo, da so vse informacije in zemljevidi že več časa dostopni na internetu, Google jih je sedaj le zbral na enem mestu. Skrb Nizozemcev pa je nedvomno spodbudila ugotovitev avstralskega obrambnega ministrstva, ki je s pomočjo Google Maps natančno lociralo vse jedrske elektrarne v državi. Avstralci so že zaprosili za umik lokacij s portala, vendar iz San Francisca še ni odgovora.

Vir: <http://www.gambit.si>

Zemljino jedro prehiteva

Ameriški znanstveniki trdijo, da imajo dokaze, da se Zemljino jedro vrti hitreje kot njene zunanje plasti. Skupina znanstvenikov je primerjala potresne valove, ki so jih povzročili pari potresov na istem mestu ob različnem času, ki so potovali skozi Zemljino jedro. Znanstveniki so preučevali potresne valove, ki so jih ustvarili manjši potresi v južnem Atlantiku, nato pa so potovali skozi jedro do Aljaske, kjer so jih izmerili. Ugotovili so, da so valovi potresov, ki so se zgodili leta ali desetletja pozneje, do Aljaske prišli v krajšem času. To je mogoče le, če se notranje jedro iz železa in niklja vrte malo hitreje kot preostanek planeta. Jedro naj bi prehitevalo za 0,009 sekunde. To pomeni, da notranje jedro v 900 letih prehiti zunanje plasti za en obrat.

Bodo pojasnili nastanek magnetnega polja?

Notranje jedro ima pomembno vlogo pri ustvarjanju Zemljinega magnetnega polja, saj deluje kot dinamo. Njegov elektromagnetni vrtilni moment naj bi povzročil, da se notranje jedro vrti hitreje kot zunanje jedro in skorja.

Vir: <http://www.rtv slo.si>

[Na kazalo](#)

=====
Oblika, ime in vsebina e-revije RIKOSS so avtorsko zaščiteni. Protizakonito je kopiranje, posredovanje ali kakršna koli drugačna uporaba brez pisnega dovoljenja uredništva. Revijo ste v skladu s 45a. členom Zakona o varstvu potrošnikov prejeli na osnovi vaše prijave na spletnih straneh revije Rikoss ali na osnovi vaše ali prijateljeve elektronske prijave. V primeru, da ste pomotoma dobili e-revijo vas prosimo, da nam sporočite in izbrisali vas bomo iz seznama naročnikov.

Predloge/pripombe, naročila/odjavo, pišite na [Uredništvo](#)
[Tu pa odsrfate Na domačo stran Rikoss](#)

© 2002-2005, Uredništvo Rikoss, [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)